

JULKISTEN HANKINTOJEN AJANKOHTAISFOORUMI 2024

Sidosyksikköhankinnat – nyt faktat pöytään

Jan Jääskeläinen, Kirsi-Maria Halonen, Saira Eskola

Miksi joskus voi olla järkevää tuottaa julkisesti palveluita?

- Aihetta tutkittu taloustieteessä ensisijaisesti sopimusteoreettisen lähestymistavan kautta: oma tuotanto vai osto yksityiseltä? (mm. Hart 1997)
- Yksityisellä tuotannolla tyypillisesti suuremmat kannustimet kustannustehokkuuteen
- **Riittävä kilpailu yksityisillä markkinoilla on tärkeää** – yksityisten markkinoiden huono kilpailutilanne voi puoltaa julkista tuotantoa
  - Julkisesti omistettu toimija voi myös luoda kilpailupainetta, jos julkinen sektori pystyy uskottavasti vertaamaan oman tuotannon ja yksityisen tuottajan kustannusta – ja valitsemaan näiden välillä
- Mikäli vaikeasti mitattava laatu on tärkeää, omistus- ja määräysvaltasuhteen kautta voi teoriassa paremmin varmistaa laadun oikean painoarvon

Miten sidosyksiköitä käytetään?

- Joitain esimerkkejä sidosyksikköomistuksista
  - Yhden tai muutaman kunnan yhteisyritys, joka tuottaa omistajilleen yleensä paikkaan sidottua palvelua
    - Kiinteistöyhtiöt, jotkin ruokapalveluyhtiöt
  - Muutamien tai kymmenien kuntien yhteisyritys, joka tuottaa omistajilleen yleensä paikkaan sidottua palvelua
    - Esim. jäteyhtiöt, pesulapalvelut
  - Kymmenien kuntien ja/tai hyvinvointialueiden yhteisyritys, joka tuottaa omistajilleen yleensä ei-paikkaan sidottuja palveluita
    - Alueelliset ICT-yhtiöt
  - Kymmenien tai satojen kuntien, hyvinvointialueiden ja muiden sidosyksiköiden omistama yhteisyritys, joka tuottaa omistajilleen ei-paikkaan sidottuja palveluita
- Saman sidosyksikön omistajat voivat käyttää sidosyksikön palveluita hyvin eri tavoin
  - Omistajat ulkoistavat koko palveluntuotannon sidosyksiköille
  - Omistajat täydentävät omaa tuotantoa sidosyksiköllä
  - Omistajat täydentävät markkinoilta hankittua tuotantoa sidosyksiköillä
  - Omistajat pitävät sidosyksikkötuotantoa "varalla"
  - Omistajat ostavat palvelutuotantoa sidosyksikön tytäryhtiöltä

Miksi sidosyksikkökeskustelu pyörii epävarman tiedon varassa?

- Sidosyksikkö ei ole yhtiömuoto, eikä missään kokonaisvaltaisessa rekisterissä näy, mikä yhtiö on sidosyksikkö ja mikä ei
  - Kuntayhtiöistä löytyy rekisteri, mutta valtaosa kuntayhtiöistä ei ole sidosyksiköitä
  - Tähän on onneksi tulossa muutos ensi vuonna, kun TOLT-raportointiin lisättiin velvoite ilmoittaa kunkin organisaation sidosyksiköt
- Sidosyksiköiden käyttötavoista ja -asteista ei ole laajamittaista tietoa
  - Vajavainen ostolaskuaineisto vaikeuttaa entisestään käytön selvittämistä
- Sidosyksiköitä on hyvin vaikea verrata yksityisiin yrityksiin tutkijan havaitsemien ominaisuuksien avulla
  - Sidosyksiköt tuottavat usein enemmän tai vähemmän erilaista palvelua kuin yksityisen sektorin yritykset
  - Sidosyksiköt toimivat eri periaatteella eivätkä tavoittele voittoa toiminnallaan eivätkä (aina) pyri esimerkiksi laajentumaan
- Lähestulkoon mikään ei turhauta tutkijaa niin paljon, kuin luotettavan tiedon puute
  - Tästä syystä KKV:n tekemä vaikutusarviointi täytyi aloittaa perusteellisella kartoituksella siitä, mikä on ja mikä ei ole sidosyksikkö

Toimiala		Omistussuhteet lkm	<10 % lkm	<10 % osuus	Yritykset lkm	Yritykset <10 % lkm
Henkilöstövuokraus	N	303	291	96.0	7	3
ICT ja tietohallinto	N	880	829	94.2	25	20
Yleis- ja taloushallinto	N	1,243	1,121	90.2	82	27
Pesula- ja tekstiilihuolto	N	103	88	85.4	8	5
Jätehuolto ja kierrätys	N	279	186	66.7	41	31
Ruokahuolto	N	131	82	62.6	29	19
Sosiaali- ja terveystalvet	N	184	83	45.1	67	24
Kiinteistöhuolto	N	56	15	26.8	42	10
Energia (sähkö, lämpö)	N	227	26	11.5	204	20
Muu	N	579	63	10.9	515	51
Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiö	N	1,719	128	7.4	1,704	128
Vesihuolto	N	153	10	6.5	117	5
Yhteensä	N	5,857	2,922	49.9	2,841	343

- Kuntayhtiöitä on Suomessa paljon ja niistä on olemassa suhteellisen hyvä aineisto Valtiokonttorilla
- Kuntayhtiöön ei välttämättä kohdennu sidosyksikköhankintoja!
- **KKV:n keskittyi vain sellaisiin yrityksiin, joissa on vähintään yksi pienomistaja – todellinen sidosyksikköasemassa toimivien yritysten määrä ei ole ainakaan minun tiedossa**

Miten sidosyksiköiden omistukset jakautuvat?

Omistajaluokka	Väestö yht.	Väestö mediaani	Omistajien lkm	Omistussuhteet lkm	Omistussuhteet <10% lkm	Omistussuhteet osuus <10%
Hyvinvointialue*	5,533,611	196,983	22	431	293	68.0
Kunta, alle 5000 hlö	350,543	2,607	128	749	630	84.1
Kunta, 5000–20 000 hlö	1,167,603	8,975	115	865	608	70.3
Kunta, yli 20 000 hlö	4,035,420	40,722	53	777	367	47.2
Muu omistaja			401	936	860	91.9
Yhteensä			719	3,758	2,758	73.4

*HUS-yhtymä luetaan hyvinvointialueeksi

- **Sidosyksiköt**

- 252 yrityksellä on vähintään yksi pienomistaja, tosin suurimmalla osalla (173 kpl) on vain yksi pienomistaja
- 42 sidosyksikkökonsernilla on yli 10 omistajaa

- **Omistajat**

- Omistajia, joilla on alle 10 % omistusosuus (*pienomistus*) vähintään yhdestä sidosyksiköistä, on aineistossamme **673 kappaletta**; keskimäärin näillä omistajilla on 3,7 pienomistussuhdetta
- Hyvinvointialueilla on keskimäärin 13,1 pienomistussuhdetta, muu-kategoriassa niillä omistajilla, joilla on pienomistussuhteita, on niitä keskimäärin 2,1 (esim. sidosyksiköt, seurakunnat, kuntayhtymät, maakuntien liitot)
- Maakunnittain kuntien pienomistussuhteiden keskiarvo vaihtelee melko paljon ollen välillä 2,0 - 6,8

Miten olemme päätyneet tähän tilanteeseen?

New Public Management 1990-luvulla:
Liikelaitokset, tilaaja-tuottajamalli

Liikelaitosten loppu 2010-luku: Destia ja Palmia
EU:n valtiontukilainsäädäntö

Yhtiöittämisvelvoite ja
kilpailuneutraliteettisääntely:
Yhtiöiden määrä yli kaksinkertaistui
15 vuodessa

Kilpailuttamisen työläys,
hallinnollinen taakka ja
vähäiset resurssit. Yhtiöille siirretty
myös julkisia hallintotehtäviä

Kansallisen YHY omistajuuden ja
ja EU-sääntelyn in house määräysvallan erot
sotkeneet, kun sama yksikkö
sekä YHY että in house

Yhteishankintayksiköiden fuusiot 2019

Ulosmyyntirajojen kiristyminen
2017 hankintalaki
→ Liiketoiminnan kasvattaminen
omistajapohjaa laajentamalla?

Sote-vastuiden siirto
hyvinvointialueille: lisää omistajia
in house toimijoihin 2023

K-M. Halonen, In house sääntelystä ja syistä
sidosyksikkökehityksen taustalla. KKV
katsauksia 4/2024.

Minkälaisia liiketoimintakäytäntöjä sidosyksikkökentältä on viime aikoina paljastunut?

“Osta osake, vältty kilpailutukselta.”;
“HVAuudistukseen varattu aika ei mahdollista kilpailutuksia”;
“päätetään osakkeiden merkitsemisestä järjestelmähankinnan mahdollistamiseksi”

Ei suotuisista tutkimustuloksista otettu yhteyttä tutkijoiden esimiehiin ja vaadittu oikaisua.

Velvollisuus ostaa.
Jotkut rajoittavat omistajien mahdollisuuksia ostaa markkinoilta?

Kyse ei aina ole vain omistajien ja julkisen sektorin tukipalvelusta. Liiketoiminnan kasvua haetaan aktiivisesti mm. perustamalla konserniin outhouse-yhtiöitä

Ohjattu viranomaisen kyselytutkimukseen vastaavien tahojen vastaustapaa.

In house sisters -mallin systemaattinen käyttö useiden omistajien sidosyksikkökonserneissa, vaikka ei ole EU-sääntelyn (tai kansallisen) nojalla sallittua.

Julkisen vähäisten resurssien vuoksi erityisesti IT-sektorilla in house -toimijoille siirtynyt paljon päätösvaltaa siitä, minkälaisia palveluita ja järjestelmiä sen asiakkaat käyttävät ts. minkälaisia julkisia palveluita nämä tuottavat kansalaisille. Pienomistajien vaikutusmahdollisuudet in house-toimijoiden palveluihin ja toimintamalleihin vähäiset.

”

Tauko

JULKISTEN HANKINTOJEN AJANKOHTAISFOORUMI 2024

Sidosyksikköhankinnat – nyt faktat pöytään osa II

Saila Eskola, Kirsi-Maria Halonen, Jan Jääskeläinen

Viimeaikainen oikeuskäytäntö

Hyvinvointialueet ja Sarastian sidosyksikköasema

MAO:154/2024 ja MAO 500/2024

JulkiSet

- Vantaan ja Keravan HVA (hankintayksikkö) ostanut 1.500 Sarastia Oy:n osaketta
- HVA:n omistusosuus 0,04 %
- HVA päättänyt hankkia henkilöstöhallinnon tukipalveluja kokonaispalveluna sekä Epassi-henkilöstöetujen ratkaisuihin liittyviä palveluita sekä optioina lupakäsittely-, työhyvinvointi-, perehdytys- ja palautteet-toiminnallisuudet Sarastia Oy:ltä
- KKV:n esityksen mukaan hankintayksiköllä ei ollut sidosyksikkösuhteen edellytyksenä ollutta määräysvaltaa Sarastiaan hankintasopimuksen tekohetkellä.

Julkiset

- Varsinais-Suomen HVA ostanut 1.652 Sarastia Oy:n osaketta
- HVA:n omistusosuus 0,09 %
- HVA päättänyt hankkia perintäpalvelut Sarastia Oy:n tytäryhtiöltä Suomen Kuntaperintä Oy nykyisin Revire Perintä Oy:ltä
- KKV:n esityksen mukaan hankintayksiköllä ei ollut sidosyksikkösuhteen edellytyksenä ollutta määräysvaltaa Sarastian kautta sen tytäryhtiöön hankintasopimuksen tekohetkellä.

Tarkasteltavat asiat

- Ratkaisuissaan markkinaoikeus tarkastelee sidossuhteen täyttymistä useasta eri näkökulmasta ja perustelee ratkaisuaan EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntöön nojautuen.
- Keskiössä on tosiasiallista määräysvaltaa koskevan vaatimuksen täytyminen hyvinvointialueen ja Sarastian välillä.
- Tarkastelussa:
  - osakeomistuksen merkitys
  - hyvinvointialueen mahdollisuudet osallistua yhtiön päätöksentekoon eri hallintoelinten kautta
    - hallitus, hallituksen nimitysvaliokunta ja neuvottelukunta
  - muut yhtiöoikeudelliset instrumentit yhtiöjärjestys ja osakassopimus
  - EUT:in oikeuskäytännössä tehdyt linjaukset

Omistajat ja yhtiökokous

- Sarastian omistajina yhteensä 285 kuntaa, kuntayhtymää, hyvinvointialuetta ja muuta yhteisöä

Yhtiökokous

- Yhtiökokous **päättää** muun ohella strategian vahvistamisesta, periaatteellisesti laajakantoisesta tai taloudellisesti merkittävästä toiminnan muutoksesta, liiketoiminnan muutoksesta, liiketoiminnan laajentamisesta toimialan ulkopuolelle, sellaisten muutosten tekemisestä yhtiössä, jotka voisivat vaikuttaa yhtiön sidosyksikköasemaan, sekä nimitysvaliokunnan jäsenten sekä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinnasta.
- Yhtiökokous **nimittää hallituksen jäsenet** sekä päättää hallituksen jäsenten palkkioista ja jäsenten lukumäärästä ja hallituksen tehtävistä
- Yhtiökokous **nimittää nimitysvaliokunnan** valmistelemaan jäsenten nimityksiä edellä mainittuihin tehtäviin sekä palkkioita tehtävien hoidosta

Hallitus

- Hallitus: vähintään neljä ja enintään yhdeksän jäsentä
- Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä, määrittää yhtiön ja sen omistaman konsernin liiketoiminnassa noudatettavat periaatteet sekä nimeää tytär- ja osakkuusyhtiöiden hallitukseen yhtiön edustajat.
  - Huom! Tytäryhtiöiden toiminta rajattu muutoin osakassopimuksen ulkopuolelle.
- Hallituksen jäsenten tehtävänä on edistää yhtiön ja kaikkien osakkeenomistajien etua riippumatta siitä, mikä taho on nimennyt heidät jäsenehdokkaaksi
- Hallituksen tulee huomioida kaikkien osakkeenomistajien intressit yhtiön strategisessa päätöksenteossa
- Hallituksen kokoonpanosta esityksen yhtiökokoukselle tekee nimitysvaliokunta, yhtiökokous päättää hallituksen kokoonpanon

Neuvottelukunta

- "Neuvottelukunnalla oikeus vaikuttaa yhtiön tärkeisiin päätöksiin ja strategisiin tavoitteisiin"
- Neuvottelukunnan tarkoituksena on **valmistella hallitukselle ehdotuksia yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista** -> päätökset asioista tehdään OYL:n mukaisesti toimivaltaisessa elimessä
- Kaikki osakkaat kutsutaan neuvottelukunnan kokouksiin, jokaisella osakkeenomistajalla on kokouksessa yksi ääni
- "Neuvottelukunnan päätökset annettavista **suosituksista** tehdään **enemmistöpäätöksinä**"
- Seuraavat tärkeät asiat ja strategiset tavoitteet edellyttävät **aina neuvottelukunnan käsittelyä:**
  - a. osakassopimuksen muu kuin teknisluonteinen muuttaminen;
  - b. yhtiön strategian muu kuin teknisluonteinen muuttaminen; ja
  - c. oleellisesti uusien palveluiden, kuten kokonaan uuden palvelusegmentin, lisääminen palveluvalikoimaan.

Nimitysvaliokunta

- Nimitysvaliokunnan tehtävänä on valmistella yhtiökokoukselle esitys:
  - Hallituksen jäsenten lukumääräksi;
  - Hallituksen jäseniksi sekä puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi;
  - ja - Hallituksen jäsenten, puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan palkkioiksi.
- Hallitukseen valitaan vuosittain 6 (+2) jäsentä yhtiökokouksessa
- 3 suurinta osakkeenomistajaa ja 3 suurinta asiakasomistajaa nimeävät kukin yhden jäsenen(=6).
- Yhtiökokous **voi** yksinkertaisella enemmistöllä päättää enintään 2 lisäjäsenen nimittämisestä

EUT oikeuskäytäntö ja siitä johdettavat linjaukset: määräysvalta osakkeenomistuksen kautta 1/3

- Sitä käyttääkö hankintayksikkö kyseisessä oikeushenkilössä samanlaista määräysvaltaa kuin omilla yksiköissään, on **arvioitava ottamalla huomioon kaikki asian kannalta merkitykselliset säännökset ja olosuhteet**, jotka eivät koske ainoastaan tosiasioihin liittyviä olosuhteita, vaan myös sovellettavaa lainsäädäntöä ja erityisesti kyseisen oikeushenkilön säännöissä määrättyjä määräysvaltamekanismia. **EUT: Sambre & Biesme, yhdistetyt asiat C-383/21 ja C-384/21**
- jos hankintaviranomaisella olisi yhteisomistuksessa olevassa sopimuspuoleksi valitussa yksikössä asema, joka **ei takaisi sille vähäisintäkään mahdollisuutta osallistua tähän yksikköön kohdistuvan määräysvallan käyttämiseen**, avautuisi mahdollisuus julkisia hankintasopimuksia tai palvelukonsessioita koskevien unionin **oikeussääntöjen kiertämiseen**. Kiertämisen mahdollistaisi se, että **puhtaasti muodollinen osallistuminen** tällaiseen yksikköön tai sen johtamisesta vastaavaan yhteiselimeen vapauttaisi hankintaviranomaisen velvollisuudesta aloittaa tarjouspyyntömenettely unionin oikeussääntöjen mukaisesti, vaikka tämä viimeksi mainittu ei millään tavoin osallistuisi tähän yksikköön kohdistuvan "vastaavan määräysvallan" käyttämiseen. **EUT Econord C-182/11 ja C-183/11, 31 kohta**
- **Hankintaviranomaisella on oltava mahdollisuus käyttää sidosyksikköön rakenteellista ja toiminnallista määräysvaltaa, jonka tulee olla todellista.** **EUT Econord C-182/11 ja C-183/11, 27 kohta**

EUT oikeuskäytäntö ja siitä johdettavat linjaukset: määräysvalta osakkeenomistuksen kautta 2/3

- tietyissä olosuhteissa viranomaisen määräysvaltaa koskeva vaatimus voi täytyä, vaikka asianomainen viranomainen **omisti** yhdessä muiden viranomaisten kanssa yhteensä **vain yhden prosentin** julkisen yrityksen pääomasta. **EUT Asociación Nacional de Empresas Forestales, C-295/05**
- Silloin, kun useat viranomaiset antavat julkisen palvelun yhteisen tehtävän yhteisen yksikön hoidettavaksi, ei tosin ole välttämätöntä, että jokainen näistä viranomaisista yksin käyttää tähän yksikköön erillistä määräysvaltaa, on kuitenkin niin, **ettei määräysvalta tähän yksikköön voi perustua vain sille viranomaiselle, joka omistaa enemmistöosuuden kyseessä olevasta yksiköstä**, kuuluvaan määräysvaltaan, sillä muuten yhteisen määräysvallan käsite tehdään tyhjäksi. **EUT Econord C-182/11 ja C-183/11**

EUT oikeuskäytäntö ja siitä johdettavat linjaukset: määräysvalta osakkeenomistuksen kautta 3/3

- **Ei mahdollisuutta vaikuttaa yhtiökokouksessa:** hankintayksiköllä on ollut osakkeiden omistukseen perustuvan äänimääränsä perusteella yksin vähäistäkin pienemmäksi katsottava mahdollisuus vaikuttaa yhtiökokoukseen osallistumalla Sarastia Oy:n strategisiin tavoitteisiin ja tärkeisiin päätöksiin, kuten yhtiön hallituksen valitsemiseen, strategian vahvistamiseen tai yhtiön toiminnan muutoksiin.
- **Osakkeenomistajien hyvin suuri määrä** on ylipäänsä omiaan vaikeuttamaan osakkeenomistajien yhteisen tahdon muodostamista yhtiökokouksessa ja siten yhteisen ratkaisevan päätösvallan käyttämistä Sarastia Oy:ssä.
- Yhtiön viittä suurinta omistajaa lukuun ottamatta kaikkien muiden lähes kolmensadan omistajan yhteinenkään äänimäärä ei ylitä osakasluettelon perusteella 50 prosenttia osakkeenomistajien kokonaisäänimäärästä yhtiökokouksessa.
- Osakkeenomistajina on ollut osakasluettelon perusteella hyvinvointialueiden ohella **laaja joukko** kuntia mutta myös eri sektorien kuntayhtymiä ja osakeyhtiöitä, **joiden edut voivat ainakin osin poiketa toisistaan.** Yhtiön osakkeenomistajina olevilla hyvinvointialueilla on ollut yhteensä alle puolitoista prosenttia yhtiön osakkeista.
- Asiassa EUT Asociación Nacional de Empresas Forestales, C-295/05 merkittävästi vähemmän hankintayksiköitä ja lisäksi määräysvallan kohteena olevalla julkisella yrityksellä oli kansallisen lainsäädännön perusteella velvollisuus toteuttaa viranomaisten sille antamia toimeksiantoja ja julkisen yrityksen itsenäinen päätösvalta oli muutoinkin rajoitettu

Määräysvalta yhtiön hallituksen ja nimitysvaliokunnan kautta 1/2

- Yhtiöjärjestyksessä yhtiökokoukselle ja hallitukselle päätöksentekorakenteita - > perustettu mm. komiteat, joissa jokaisella omistajalla yksi ääni, komiteoilla laajat määräys- ja päätöksentekovaltuudet ja rajoitettu hallituksen päätöksenteon itsenäisyyttä. Osakkeenomistajat ovat komiteoiden välityksellä kyenneet **vaikuttamaan ratkaisevasti** kyseisen yhtiön strategiaan ja tärkeisiin päätöksiin. [EUT Sea, C-573/07](#)
- yhteistä määräysvaltaa muiden hankintaviranomaisten kanssa oikeushenkilössä käyttävän hankintaviranomaisen osallistuminen tämän oikeushenkilön päätöksentekuelimeen tapahtuu **juuri tätä hankintaviranomaista edustavan henkilön välityksellä**. Tätä vaatimusta ei siis voida täyttää näiden elinten sellaisen jäsenen välityksellä, joka toimii niissä ainoastaan toisen hankintaviranomaisen edustajana. [EUT Sambre & Biesme, C-383/21 ja C-384/21](#)
- **MAO:** Hallitus on osakkeenomistajien määräysvallan kannalta keskeinen toimielin
- Merkityksellisenä on pidettävä hallituksen valintaa koskevia määräyksiä.
- HY:llä ei voida katsoa olevan todellista mahdollisuutta osallistua yhtiöön kohdistuvan määräysvallan käyttämiseen yhtiön hallituksen kautta, sillä sen mahdollisuudet valita edes yhdessä muiden osakkeenomistajien kanssa nimitysvaliokunnan jäseniä ovat häviävän pienet ja ilman suurimpien osakkaiden myötävaikutusta jopa mahdottomat.
- Nimitysvaliokunnan ehdotukset hallituksen jäseniksi ja hallituksen johdoksi jäävät yhtiökokouksen päätöksenteon varaan.

Määräysvalta yhtiön hallituksen ja nimitysvaliokunnan kautta 2/2

- Hallitus **ei koostu juuri hankintayksikköä edustavasta jäsenestä**, sillä hankintayksiköllä ei ole osakeyhtiön sääntöihin perustuvaa mahdollisuutta tosiasiallisesti ohjata hallituksen jäsenten toimintaa vaikutuksellisella tavalla.
- Tällainen vaikutusmahdollisuus
  - **ei perustu yhtiöjärjestyksen yleisluontoiseen toteamukseen** siitä, että hallituksen jäsenten tehtävänä on edistää yhtiön ja kaikkien osakkeenomistajien etua riippumatta siitä, mikä taho on nimennyt heidät jäsenehdokkaaksi,
  - tai että hallituksen tulee ottaa huomioon **kaikkien osakkeenomistajien intressit** yhtiön strategisessa päätöksenteossa.
- Jos asiaa arvioitaessa tarkasteltaisiin lähinnä vain tämänkaltaisia hallitusta koskevia yleisiä määräyksiä, hankintalain 15 §:n 5 momentissa edellytetty edustaminen menettäisi merkityksensä.

Hankintayksikön määräysvalta neuvottelukunnan kautta

- Mahdollisuudet vaikuttaa Sarastia Oy:n strategisiin tavoitteisiin ja tärkeisiin päätöksiin neuvottelukunnan kautta edellyttävät osakassopimuksen mukaan:
  - yhtäältä sitä, että hankintayksikön näkemysten mukaiset suositukset tai ehdotukset saavat **neuvottelukunnan enemmistön tuen**,
  - ja toisaalta sitä, että **hallitus päättää tuoda neuvottelukunnan enemmistön suosituksen tai ehdotuksen yhtiökokoukseen**.
- Jotta hankintayksikön vaikutusvalta tältä osin realisoituisi, **yhtiökokouksen tulisi vielä hyväksyä sen päätettäväksi tuotu hankintayksikön kannan mukainen ehdotus**.
- Hankintayksikön mahdollisuudet vaikuttaa yhtiökokouksen ja hallituksen päätöksentekoon ovat puolestaan edellä todetulla tavalla vähäistä pienemmät.
- Ei todellista mahdollisuutta osallistua määräys- tai päätösvallan käyttämiseen yhtiössä yhdessä muiden osakkeenomistajien kanssa

Lopputulos

Markkinaoikeus toteaa:

- **vaikka kaikkia edellä kuvattuja vaikutusmahdollisuuksia arvioitaisiin yhdessä kokonaisuutena**, hankintayksikön **ei voida arvioida** käyttävän yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa sellaista **todellista määräysvaltaa** Sarastia Oy:öön, että yhtiötä olisi pidettävä hankintayksikön sidosyksikkönä.
- Nyt kyseessä olevassa asiassa Sarastia Oy:n nimitysvaliokunnalle tai neuvottelukunnalle ei voida katsoa annetun aiemmin mainitussa unionin tuomioistuimen asiassa C-573/07 antaman ratkaisun 81–85 kohdassa kuvatun laajuista määräys- tai päätöksentekovaltaa taikka toisaalta yhtiön yhtiökokouksen tai hallituksen päätösvaltaa rajoitetun kyseisessä ratkaisussa todetussa laajuudessa.
- Asiassa esitetyn selvityksen perusteella hankintayksikkö **ei ole myöskään tosiasiallisella toiminnallaan** Sarastia Oy:n osakkeenomistajana osoittanut käyttävänsä yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa sellaista määräysvaltaa Sarastia Oy:ssä, että edellä hankintayksikön määräysvallan käyttöön osallistumisesta todettua olisi syytä arvioida toisin.

Seuraamukset

- Vantaa-Kerava HVA [MAO:154/2024](#)
- Sopimuskausi määrätty päättymään 12 kk:n kuluttua päätöksen lainvoimaiseksi tulosta
- Seuraamusmaksu 1000 €
- Markkinaoikeuden päätös ei ole lainvoimainen
- Varsinais-Suomen HVA [MAO 500/2024](#)
- Sopimuskausi määrätty päättymään 8 kk:n kuluttua päätöksen lainvoimaiseksi tulosta
- Seuraamusmaksu 1000 €
- Markkinaoikeuden päätös ei ole lainvoimainen

Keskustelua

Kiitos!

Saila Eskola
Kirsi-Maria Halonen
Jan Jääskeläinen